

53

INARI UKONSAARI

Koekaivaus.

Anja Sarvas 1968.

Inari Ukonsaari.

53

Kaivaus uhriluolassa ja sen ympäristössä elokuussa 1968.

Top.kartta 1:20000 n:o 3841 05 (Ukonselkä, painettu 1968),

koord. x = 7650 72

y = 511 78

z = noin 140 (järven pinta 118,7 ja Ukon korkein kohta noin 30 m sen yläpuolella)

Uhriluolasta ja sen ympäristöstä ovat löydökset KM 18349:1-8.

Kertomukseen liittyvät valokuvat ff. 35836-35840 ja *diapositiivit*
(36661 - 36663.)
141 - 143

Inarin Ukonsaaren uhriluolassa ja sen välittömässä ympäristössä suoritettiin 1-3.8.1968 Martti Linkolan, Ilkka Mäntylän, Pekka Sarvaan ja allekirjoittaneen toimesta koekaivauksen luonteinen tutkimus, jonka tuloksena ovat löydökset KM 18349:1-8 (eläinten luita, sarvia, hampaita).

Ukonsaari sijaitsee Ukonselällä 12 km Inarin kirkolta itäkoilliseen. Saari on runsaat 200 m pitkä, noin 100 m leveä ja 30 m korkea kalliosaari, jonka rannat ja rinteet ovat varsin louhikkoiset ja vaikeakulkuiset. Ukonsaari eli Ukko on ollut lappalaisten Ukon palvonnan pääpaikkoja, jota vielä tämän vuosisadan alussa on pidetty suuressa arvossa; esim. Inarin järven yli matkatessa oli tapana uhrata Ukolle lantteja hyvän myötätuulen saamiseksi.

Uhriluola sijaitsee saaren länsipäässä, lounaaseen viettävällä louhikkoisella rinteellä. Luola on kooltaan varsin vaatimaton; sisällä luolassa on liikuttava ryömien. Luolan suulta avautuu länteen Ukonselälle ja sen takana kohoaville tuntureille vaikuttava näköala. Luolasta ja sen suuaukon välittömästä läheisyydestä löytyi kivien koloja kaivettaessa runsaasti eläinten luita, sarvia ja hampaita. Yhtään esinettä ei tavattu.

Sir Arthur Evans on vuonna 1873 löytänyt Ukonsaaresta hopeisen korvarenkaan, joka ajoittuu viikinki- tai ristiretkiaikaan ja jota säilytetään Oxfordissa (Ashmolean Museum). Evansin tiedonannon mukaan rengas löytyi uhriluolasta luitten joukosta ja luolan ulkopuolella oli poronsarvia puoliympyrän muotoisena kaarena. ¹⁾ Luolan sijainnista ei Evans mainitse mitään; käyntimme aikana Ukonsaarella yritimme tutkia saaren mahdollisimman tarkkaan todetaksemme onko siellä muitakin luolia, jotka saataisivat tulla kysymykseen mutta päädyimme kielteiseen vastukseen. Tutkimamme luolan täytyy olla sama kuin Evansin mainitsema, koska muualta - saarella on useita luolia - ei löytynyt poronsarvia eikä luita. Myös T.I.Itkonen mainitsee teoksissaan ²⁾ Ukonsaaren uhriluolana juuri saaren länsipäässä sijaitsevan luolan, jossa vielä tämän vuosisadan alussa oli sarvia ja luita näkyvissä.

Helsinki 16.3.1971

Mija Savas

- 1) Tiedot ovat peräisin C.A.Nordmanin artikkelista Silfverringen från Ukonsaari i Enare. FM 1922 ss.1-9.
- 2) Esim. Suomen lappalaiset II s.307, myös kuva 412 sekä Heidnische Religion und späterer Aberglaube bei den finnischen Lappen s.3 ja seur. Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LXXXVII, Helsinki 1946.

INARI UKONSAARI

INARIN UKONSAARI KUVATTUNA IDÄSTÄ. UHRILUOLA SIJAITSEE JYRKÄSSÄ RINTEESSÄ SAAREN LÄNSIPÄÄSSÄ.

f. 35836

UKONSAARI NÄHTYNÄ KAAKOSTA PALOUKKONIMISESTÄ SAARESTA. UHRILUOLA VASEMMALLA OLEVASSA RINTEESSÄ.

f. 35837

INARI UKONSAARI

KUVATAULU 2

UKONSAAREN UHRILUOLA
SIJAITSEE SAAREN JYR-
KÄLLÄ LOUNAISRINTEEL-
LÄ. LUOLAN SUVAUKON
KÖHDALLA KUVASSA SEI-
SOO HENKILÖ OSOITTAMAS-
SA LUOLAN SIJAIN-
TIA.

f. 35838

MARTTI LINKOLA UHRI-
LUOLAN SUULLA.
KUVA LOUNAASTA.

f. 35839

INARI UKONSAARI

f. 35840

KUVA UKONSAAREN UHRILUOLAN YLÄ-
PUOLELTA UKONSELÄLLE LÄNSILUOTEE-
SEEN.